



העלון יוצא לעילוי נשמת
מזיאנה נגי'מה בת
חנינה לבית זוזאן ע"ה,
ובעלה מקיץ
כצאני בר רחל ע"ה

בית נאמן

מוצ"ש פרשת פקודי, ג' אדר ב' התשע"ט

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
אבלק בית נאמן:
079-9270505



א. איסור מלאכה בחול המועד. ב. כתיבה בחול המועד (ותיקון ס"ת). ג. נשים פטורות משמיעת פרשת "זכור". ד. פיוט "מי כמוך" ועוד. ה. רבי אלעזר הקלירי. ו. ברכת שהחיינו על המגילה. ז. ברכת "האל" הרב את ריבנו.

איסור מלאכה בחול המועד לדעת רש"י

א. שבוע טוב ומבורך¹. חזק וברוך וישר כח (לרב יוסף בא-גד שליט"א)². שבוע שעבר דיברנו על מלאכת חול המועד, שלדעת רוב הפוסקים האיסור לא מדאורייתא אלא מדרבנן (עלון הקודם הערה 26). ויש מחלוקת בדעת רש"י בזה, המשנה ברורה (ביאור הלכה סימן תק"ל בד"ה ומותר) והרב עובדיה ע"ה (קול סיני עמ' ע"ג) כתבו שרש"י סובר שמלאכת חול המועד דאורייתא. והוכיחו את זה מדבריו במסכת מכות דף כ"ג ע"א (בד"ה את). אבל במחילה מכבודם, רש"י לא כתב את הפירוש שם, כי במסכת מכות דף י"ט ע"ב הפסיק לפרש³. אבל הרב בספר חזון עובדיה (יום טוב עמ' קנ"ט) חזר בו, והביא רש"י מפורש במקום אחר (מועד קטן דף י"א ע"ב בד"ה אלא) שכמעט ברור מדבריו שאיסור מלאכת חול המועד מדאורייתא. אמנם התוספות (חגיגה י"ח ע"א בד"ה חולו) פירשו את זה שיש להם עיקר מן התורה וזה אסמכתא בעלמא, אבל פשט הגמרא לא ככה, ורש"י פירש כמו הפשט.

הוכחה לזה מפירושו על התורה

ב. עוד הוכחה שרש"י סובר שמלאכת חול המועד דאורייתא, ממה שכתוב בתורה בפרשת אמור בימים טובים כמה פעמים "כל מלאכת י"י שרש"י עולה כמנין ק"ח בדיוק, וסופי תיבות "קח לך סמים" זה חכם. מי שלומד בספר הזה יהיה בסופו חכם. ובכן לענין מה ששאל הרב בא ג'ד, אנוח הספרדים לא אומרים בסוף החומש "חזק חזק ונתחזק". אבל צריך לדעת שבפסוק כתוב "חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד עירי אלקינו" (שמואל ב', י"ב), כתוב ונתחזק ולא ונתחזק. ומסתבר שפעם אמרו ונתחזק, כי בדפוסים הישנים של ויניציה היה כתוב בסוף כמה ספרים מלים כאלה: "חזק חזק ונתחזק, והמוחזק לא יזק" (כלומר המדפיס שלא יזק). ואם תאמר ונתחזק הרי החרוז לא הולך טוב עם יזק, אלא ודאי שאמרו ונתחזק כמו שכתוב בפסוק. לכן כבודו יגיד לאשכנזים שבסוף ספר ויקרא א"ה יגידו ונתחזק, ויראה להם את הפסוק הזה.

3. רש"י שם סיים במלת "טוהר", והמעירים שם כתבו ככה: "רבנו גופו טוהר ויצאה נשמתו בטהרה, לא פירש יותר. מכאן ואילך לשון תלמידו (והוא חתנו) רבי יהודה ב"ר נתן". ועוד מסכת רש"י הפסיק באמצע ולא גמר אותה, מסכת בבא בתרא. ועשו להם סימן בפסוק "ויקדש בם" (במדבר כ' י"ג), בם ראשי תיבות בתרא מכות. ויש ויכוח על מסכת נדרים אם רש"י כתב את הפירוש שם או לא. אמנם הסגנון כמו של רש"י והדיוק בכל מלה כרגיל, אבל הלשון שם עזובה, כי פעם לא למדו מסכת נדרים עם פירוש רש"י. ולכן הרש"י שם מזכיר את הר"ן כל הזמן, כאילו פירוש רש"י לא היה ולא נברא. אמנם היה פירוש רש"י, אבל כנראה לעונמתו הר"ן הרבה יותר ברור. ויכול להיות שפירוש רש"י היתה המהדורה הראשונה (כי רש"י עשה לכל מסכת שלוש מהדורות). פעם חכם אחד אמר לי שבישיבות אומרים שרש"י של נדרים זה ראשי תיבות ראשון שאינו ידוע. אבל זה חריף מדי. הסגנון שם של רש"י, וכל מלה בסלע. למרות שיש הרבה טעיות דפוס שם.

עבודה לא תעשו", ואילו בשבת כתוב "כל מלאכה לא תעשו" (ויקרא כ"ג ג'), ובכפיו "כל מלאכה לא תעשו חוקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם, שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשותיכם" (שם כ"ג ל"א-ל"ב). למה בשניהם לא כתוב "מלאכת עבודה" כמו בכולם? רבנו חננאל מפרש "מלאכת-עבודה" לאפוקי מלאכת אוכל נפש, כי מלאכת אוכל נפש זה לא עבודה, אלא שאדם מבשל ואופה וכדו' בשביל עצמו ובשביל בני ביתו לאכול בבית, אבל מלאכת-עבודה זו מלאכה שאדם עובד לאחרים⁴. ומביאים אותו אבן עזרא והרמב"ן (ויקרא כ"ג ז'), וגם הרמב"ם (פ"א מהלכות שביית יום טוב ה"א) רמז בלשונו כמו הפשט הזה. אבל רש"י (ויקרא כ"ג ח') שלא ראה את פירוש רבנו חננאל לא פירש ככה, אלא פירש "מלאכת-עבודה" שזה מלאכת דבר האבד, כלומר אפילו מלאכת דבר האבד לא תעשו בשבת וכיפור. (איך זה נכנס במלה "עבודה"? אמרתי רמז אל תקרי עבודה אלא אבודה, שמלאכה אבודה לא תעשו). אם נאמר שמלאכת חול המועד זה מדרבנן, הרי לא מצאנו שהתורה מחלקת בין מלאכה של דבר האבד למלאכה שאינה דבר האבד, שהרי זה לא פיקוח נפש אלא מלאכה ואסור הכל, וא"כ למה הוצרך הכתוב לומר לי שאפילו דבר האבד אסור לעשות בימים טובים?! אלא מוכרח מתחת לקולמוס שרש"י סובר שבחול המועד אסורה מן התורה מלאכה שאינה דבר האבד, ולכן בא הפסוק לומר שבימים טובים אסור גם דבר האבד. אבל הפשט כמו שאמרתי, "מלאכת-עבודה" פירושו מלאכה שאינה אוכל נפש, לאפוקי אוכל נפש שמותר לעשות אותה. ורבנו חננאל הרמב"ן אבן עזרא והרמב"ם מבינים ככה. ובזה מובן מדוע בשבת וכיפור לא כתוב "מלאכת עבודה", כי מלאכת אוכל נפש אסורה.

איסור כתיבה בחול המועד

ג. בכלל דיני חול המועד, זה איסור כתיבה. הרמ"א (סימן תקמ"ה ס"ה) מיקל מעיקר הדין לכתוב בכתב משיט"א (כותבים את זה בראשי תיבות). וכן הסכימו האחרונים (עיין מ"ש"ב שם). בהתחלה לא ידעתי מה הכתב הזה, ואבא ע"ה כתב שהכתב של האשכנזים נקרא ככה. אבל גם הספרדים כותבים כתב משיט"א. ופעם ראיתי לחכם אחד שפירש כתב משיכא ורהיטא, כלומר כתב משוך ורהוט. מה הכוונה? כאשר כותבים אותיות מרובעות כל אות נמצאת לבד, אבל בכתב רגיל בין באשכנזית ובין בספרדית האותיות מחוברות ומסולסלות. אמנם גם בכתב אשכנזי

4. רבנו חננאל כותב פשטים נפלאים. פעם בתקופת הגאונים למדו ככה, והיה להם פשט ברור כשמש.

עיצוב גרפי: האל 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
17:12	18:24	19:05 י-ם
17:29	18:26	19:02 ת"א
17:18	18:25	19:01 חיפה
17:29	18:25	19:02 ב"ש

להקדשות והנצחות : 052-7130552





בית נתן

במעוות זכר למחצית השקל מחזקים את בדק הבית

התקשרו עכשיו:

08-6727523

או בקישורית:

https://yhr.vp4.me/ils

מתחילה לפחד מזה, ואיך היא תהרוג את עמלק?! לכן לא הצטוותה על הדבר הזה. והרי הזכירה בשביל המחייה, וא"כ הנשים פטורות מזה. **לכן קרוב לוודאי שאם רבי נתן אדלר היה רואה היה מקבל את זה**, כי הוא אמר מסברא שאין הבדל בין אשה לאיש, שהרי אם תאמר מצד שהזמן גרמא, וכי התורה אמרה זכור את אשר עשה לך עמלק בפורים?! הרי היא אמרה "זכור" בכל השנה כולה. וא"כ זה לא תלוי בזמן, וגם הנשים חייבות בזה (עיין בשו"ת בנין ציון החדשות סימן ח'), אבל ספר החינוך כותב אחרת. ועוד ראייה מדברי מגן אברהם (הלכות קריאת התורה סימן רפ"ב סק"ו) שכותב: נהגו אצלנו שנשים צדקניות באות לבית הכנסת להתפלל בעזרת נשים ביום שבת, ובקריאת התורה יוצאות החוצה. והטעם לזה, כי הנשים פטורות מתלמוד תורה, וכדי להראות שהן פטורות יוצאות החוצה. והנה הוא דיבר על קריאת התורה בכל השנה, ולא עשה חילוק שבשבת זכור שומעות את הקריאה, וא"כ משמע שפטורות גם מפרשת זכור.

יש מהראשונים שלא מנו מצות "זכור" בכלל

1. וגדולה מזו גליתי דבר נפלא, בתרי"ג מצוות שמנו אותם עוד לפני הרמב"ם, בעל הלכות גדולות ורב סעדיה גאון באזהרות שלו (שנדפסו בסידור רס"א). ובעל האזהרות רבי יצחק בר ראובן¹⁰, לא מופיעה כלל

7. לא מצאנו אשה כזאת. רק אשה אחת בהסטוריה, "מבורך מנשים יעל אשת חבר הקני" (שופטים ה' כ"ד), שלקחה את המקבת ותקעה ברכתו, וזה כשהיה ישן. אבל אשה רגילה לא יכולה למחות את עמלק.

8. בזמנו לא היו לומדים הרבה בספרים האלה ספר החינוך והלכות גדולות וספר הערוך וכדו', והם היו עוזבים שם, "היינו עזובה היינו שכוחה" (ברכות ל"ב ע"ב). הראשון שהתחיל לטפל בספרים האלה וכתב פירושים והערות בהם, **הריב"ש ישיעיהו פיק**, שכתב פירוש על ספר החינוך וקרא לו "טקס שהגיע לחינוך" (הובא באוצר הספרים, אך נדפס בשם "חגון לעיר"), ופירוש על ספר הערוך וקרא לו "הפלאה שבערכין", ופירוש על השאלות וקרא לו "שאלת שלום". אבל עד ימינו אף אחד לא היה לומד בהם. ועובדה שהרב חיד"א (ברכי יוסף סימן תר"ע"א) גילה לראשונה שבספר השאלות (שאלתא כ"ז) כתוב תשובה על קושיית מרן (בבית יוסף סימן תר"ע): **למה עושים שמונה ימים תנוכה? והרי היה בכך שמן ללילה אחד**, וא"כ הסג היה שבעה ימים בלבד. ותיירו כמה תירוצים יפים, אבל הרב חיד"א שם מגלה שבשאלות הגירסא בגמרא (שבת כ"א ע"ב) לא היה בכך שמן אפילו (ולא "אלא") כדי לילה אחד. וא"כ אזלה כל הקושיא. אחרי זה הרב חיד"א מצא בספר שאלת שלום (דף כ"י ע"א), שגילה את זה, אבל יש לו ענה וסגנון מיוחד ולא יכתוב כבר הקדמתי אותו, אלא כתב "יתוש קדמו בברכי יוסף". הוא קורא לעצמו יתוש אבל הוא גאון הגאונים. והיה לו זכרון מבהיל ומדהים. אבל שמע מינה שעד ימי החיד"א ורבי ישיעיהו פיק לא קראו בספרים האלה.

9. **הגאון מוילנא** הוא היחיד שכתב לאשתו באגרת המוסר שלו: לדעתי אל תלכי לבית הכנסת, ואל תשלחי את הבנות לשם, כי במקום להתפלל הן רואות שלאחתי יש טבעת יפה יותר ולשניה יש שמלה יפה יותר וכדו', ומתחילות לקנא אחת בשניה. אבל בכל העולם נהגו נשים צדקניות לבוא בשבת להתפלל בבית הכנסת. אגרת המוסר של הגר"א ל"כ"יפה, אבל היא נכתבה באידיש. איך אני יודע? כי הוא כותב שם בהתחלה: "באתי לבקש מכם, שלא תתחרטו ולא תצטערו". איך בן אדם אומר לרבינית שלו "לבקש מכם" בלשון רבים? אלא באידיש מדברים בלשון כבוד, כמו בשאר שפות לועזיות, למשל VOU בצרפתית שפירושה אתם.

10. לא כולם מכירים את האזהרות האלה, אבל הן מתוקות מדבש. אומרים אותם בחג השבועות במרוקו בתוספת בגר'א וגם באלג'ר (כנדפס בספר חופת פינחס מר' יוסף גאסיה ז"ל) מה המיוחד באזהרות אלה? שכל טקע מסיים בפסוק, ולפעמים הפסוקים בנושא אחר לגמרי והוא משיב אותם, "משבצות זהב במלואותם" (שמות ל"ט י"א). לפעמים הוא מכניס בסדר המצוות גם מצוות דרבנן. למשל **איסור בשר שנתעלם מן העין**, שרב אומר את זה בגמרא (חולין צ"ה ע"א) וזה מדרבנן. בימינו תלמידי חכם אחד ניצל מאכילת חזיר ע"י הדבר הזה, שפעם הוא היה במטוס והביאו לו שם "גלאט כושר", ועל ידו היה גוי שראה את האוכל סגור בשבעה חותמות, והתעניין מה יש בבשר הזה. היהודי הלך ליטול ידים, והגוי אמר לעצמו: אני חייב לטעום את הבשר הנפלא של היהודים. מה עשה? החליף את הצלחת שלו בצלחת של היהודי, כי הצלחות היו דומות בדיוק. כאשר הרב חזר למקום, אכל לחם יבש בלבד. הגוי שאל אותו: למה אתה לא אוכל את הבשר? אמר לו: אני לא רוצה לאכול אותו. אמר לו: למה הזמנת בכלל? היהודי דחה אותו. וכשיו אין לי תיאבון לזה. הגוי לחץ עליו, עד שאמר לו: כתוב בגמרא שלנו (לא אמר לו את המוסר ולא את הדף...) שבשר שנתעלם מן העין אסור. התפלא הגוי: ממה אתה חושש? הלכת דקה אחת ליטול ידים, וכי הבשר שלך עם כנפיים והוא עץ? אמר לו הרב: זה הדין שכתוב בגמרא. הגוי אמר לו: יש לך חכמים שאין כמותם בעולם, מי אמר את זה? אמר לו: רב מלפני אלף שבע מאות שנה. הגוי התפלא: **רבנו של עולם, לפני אלף שבע מאות שנה ידעו מה שאני הולך לעשות לך כאן?** אני החלפתי את הצלחות, קח את הצלחת שלך בבקשה. אמר לו הרב: אבל אותה אני יכול לטעום, אבל לא אוכל. כי בשר שנתעלם מן העין אסור באכילה, והנה הרווחת בכפליים, "כפליים לתושיה" (איוב י"א ר'),

אפשר לכתוב כל אות לבד, אבל אף פעם לא תמצא אותם ככה כי תמיד הם נמשכים ביניהם. זה כתב משי"ט⁵, א, משיכא ורהיטא⁵. **לכן אם אדם מוכרח לכתוב בחול המועד, לא יכתוב במכונת כתיבה שזה ג"כ מעשה אומן ליישר השורות, אלא באותיות רש"י. ובחול"ל נהגו לכתוב מכתבים בחוה"מ באלכסון** (אע"פ שמעיקר הדין אגרות-שלום מותר).

כתיבה ותיקון אותיות בספר תורה בחול המועד

ד. אם יש פסול בספר תורה, אסור לתקן אותו בחול המועד. מרן (סימן תקמ"ה ס"א) כותב שאסור אפילו להגיה את אחת בספר תורה, אא"כ אין בבית הכנסת ספר תורה אחר, שאז לא יוכלו להמשיך לקרוא כל החג ואין ברירה אחרת. פעם שמעתי בתנוסס מהרב הזקן ר' יצחק כהן זצ"ל (מח"ס יצחק ירנון) שאסור לכתוב דוקא את שלימה, אבל אם אתה לא כותב את אלא רק חסר קצת, כמו למשל דל"ת שנראית רי"ש ואם תוסיף טיפת דיו זה ייראה דל"ת, וכן רי"ש שכתובה דל"ת, ואפשר לעבות את העוקץ עד שתיראה רי"ש. או מלה שיש בה פיסוק, כמו מ"ם שנחלקה לשנים ונראית כ"ף וא"ו, ואדם רק מוסיף טיפת דיו שייראה מ"ם, ולא כותב את שלימה. והרי מרן כתב שאסור לכתוב את אחת, אבל השלמת את מותר בחול המועד. וכנראה זה דיוק נכון. לכן אנשים שעושים "הכנסת ספר תורה" בחול המועד (כי כל השנה טרודים הרבה וכשגמרו ספר תורה רוצים להכניס אותו בחול המועד שיבואו הרבה אנשים), ומוכרים את האותיות והתפירה וכדו', שכל מי שקונה יכתוב את אחת. ויש בעיה שאסור לכתוב בחול המועד. אז הרב עובדיה ע"ה (חזון עובדיה-יום טוב עמ' ר"ג) מצא תשובת בית יצחק (חי"ו ח"ב בקונטרס אחרון סימן כ') שכותב אפשרות שהסופר יכתוב לפני החג אותיות חלולות, "נקבים נקבים חלולים חלולים", **שבכל אות יעשה אויר שם, והאדם בחול המועד ישלים וימלא את החלל הזה**. אבל אולי זה לא נראה את עבא החלל, וממילא ע"י שמשלים זה כאילו כותב את שלימה. ולכן לדעתי עדיף לכתוב אותיות שחסר בהם קצת, כמו למשל ח"ת שחסר בה קצת ונראית כמו ה"א, ומי שמשלים אותה מכשיר את הספר תורה אבל לא כתב את שלימה. אבל אם אי אפשר לעשות את זה, אפשר לסמוך על החכם שהתיר את הדבר הזה.

נשים פטורות משמיעת פרשת זכור

ה. שבוע הבא שבת "זכור". הרבה אומרים שזה דאורייתא ממש, כי התורה אמרה "זכור את אשר עשה לך עמלק" (דברים כ"ה י"ז). אבל מתברר שדעת הגאונים והרמב"ם לא ככה. אלו דברים ברורים מאד, ואני לא יודע למה לא מקבלים את זה. יש שמועה בשם רבי נתן אדלר רבו של החתם סופר⁶, שנשים חייבות לשמוע פרשת זכור. אבל ספר החינוך (מצוה תר"ג) כותב שנשים פטורות ממצות זכור את אשר עשה לך עמלק, כי זו לא מצוה לבד בפני עצמה, אלא זכור בשביל למחות את זכר עמלק, וכמו שכתוב שם "והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל אויביך מסביב תמחה את זכר עמלק" (שם פסוק י"ט), והרי אשה לא יכולה למחות, כי היא רואה דם ואפילו רואה עכבר...

5. פעם אחת הגאון האדר"ת (ספר נפש דוד עמ' כ"א) כתב: קיבלתי על עצמי להקפיד להתפלל רק במנין, בגלל שהמרפשים פירשו הוא דחוק "אל תהי רשע בפני עצמך" (אבות פ"ב מ"א), שלא להתפלל בפני עצמך ביחיד. באמצע הוא זורק שתי מלים "הוא דחוק", ומה פירוש המלים האלה? רבי יעקב חיים סופר שליט"א (חוברת מקבצת גליון ו' עמ' ע"ה) התפלל הרבה בזה. אבל כתבתי לו שזה לא "הוא דחוק" אלא "הא דתנן", כי כתב אשכנזי מוסולס ומחבר אפשר להכניס וא"ו ולכתוב הוא במקום "הא", וגם דתנן זה נראה "דחוק". (עיין בירחון אור תורה ניסן תשמ"ו עמ' ע"ה, ובמבוא לספר ארזים נסי-בבא מציעא עמ' 14). ושוב ראיתי שכן הוא בדפוס חדש.

6. אדלר באידיש זה נשר.

053-6652663

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מגילות ועוד

תתן הנחה לבאים דרך העלון



הרמב"ם נשים פטורות מפרשת "זכור" וכמו שאמרנו.

ההלכה למעשה בזה

ט. לכן לדעת הרמב"ם הנשים פטורות מזה, וכל המצוה הזאת רק לעתיד לבוא, "הלכתא למשיחא". (ומ"ג הגברים חייבים מדרבנן). וגם הגאונים לא מנו בכלל את הזכירה. רק חכמי התוספות (ברכות י"ג ע"א בד"ה בלשון) מנו את זה, ויכול להיות בגלל הצער שהיו סגורים בגטו וחיים ביסורים נוראים¹⁷, לכן התנחמו במצות זכור, שיום אחד יאבדו כל הרשעים האלה, ובכלל "זכור" זה לאבד את עמלק וגרמניה וג'הנם, שלא ישרא מהם כלום. אבל מן הדין לא נמצא מקור לזה. ואף אחד מכל הפוסקים הראשונים לא אמר שהנשים צריכות לשמוע פרשת זכור. הרב עובדיה ע"ה (חזון עובדיה-פורים עמ' ט') לקח את דברי רבי נתן אדלר, ועשה אותם הלכה פסוקה¹⁸. אבל פוסקים רבים, וביניהם משנה ברורה (עיין סימן רפ"ב סק"ב) וחזון איש (כ"כ בלוח דבר בעתו התש"ן עמ' ת"ו) ורבי יהודה נג'אר (למודי ה' למוד קמ"ב) ומשכנות הרועים (מערכת הה"א אות קי"ד) ועוד, כתבו במפורש שנשים פטורות מזה. לכן הנשים פטורות מפרשת זכור. ואשה שרוצה להחמיר על עצמה בזה, תאמר "בלי נדר", ואם שנה אחת לא יכולה היא פטורה ואין לה שום חיוב בזה. (וע"ב בספר סנסן ליאיר חלק השו"ת סי' ג-ד).

פיוט "מי כמוך" מלא ביטחון ונותן השראה לאדם

י. הפיוט "מי כמוך" שאומרים אצלנו בשבת זכור, נפלא מאד. המיוחד בשירי ספרד, גם המשקל גם החרוז וגם הסגנון. אתה קורא את הפיוט הזה ומקבל השראה מזה¹⁹, וכולו נפלא ומלא בטחון. "בימי חרפי מקדמוני, בי דבר רוח ה', והיום אם גרשוני עוונני, דודי לי ואני לו". וכי לא רואים היום את הדבר הזה?! אחרי שואה איומה של שש שנים, שלא נשאר בעוונות כמעט שריד ופליט, באים ניצולי השואה מכאן ומכאן ומקימים מדינה. אמנם זו מדינה של רשעים, אבל היא מתחילה ברשעים ותמשיך בצדיקים, כי ביום אחד הקב"ה ישפוך רוחו על כל בשר, וכמו שנאמר 17. ולא היתה להם שום חירות בחיים, כי אמרו שאסור ליהודי לקנות קרקע בארץ הזדים בצרפת ובאשכנז, ואין היו חיים? מלים לגויים ברבית. אבל יום אחד המלך בצרפת או באשכנז ימ"ש משתגע ועושה "מסע הצלב", וכדי לעודד את הנוצרים שיעשו את זה, אומר: כל מי שחייב משהו ליהודים "קרא שמיטה".

18. הרב הביא שם (עמ' י') דברי חכם אחד שכותב: בשביל מה צריך להטריח את הנשים ללכת לבית הכנסת? ויש נוהגים שאם הנשים לא באו בבוקר והיו עסוקות להכין את האוכל לסעודת השבת, שיבואו במנחה ויוציאו להן ספר תורה בשביל זה. מה פתאום? לא מוציאים להן ספר תורה בשביל זה. הרב השיב על זה, שיש לנו דוגמא כזאת בתקיעת שופר, שנשים פטורות משמיעת שופר אבל הולכות לשמוע בבית הכנסת. ואם לא הלכו לביהכ"נ אז התוקע בא הביתה ותוקע להן. והנה ראייה לכאן. אבל יש לחלק, כי שם התקיעה לגברים דאורייתא, ולכן גם הנשים רוצות להשתתף בזה. ובמיוחד שזה יום הדין ושתהיה להם שנה טובה. ולא רק זה, אלא הרשב"א (בחדושי למסכת ראש השנה ל"ג ע"א, ומובא בבית יוסף סימן תקס"ט) כותב שבזמנו נהגו בספרד נשים חכמניות שהיו תוקעות בשופר, ומוציאות את חברותיהן. אמנם אח"כ הנשים החכמות האלה כל אחת הלכה לעולמה ושכחו איך תוקעים בשופר, איך כותב הרמב"ם (בהקדמתו לדין דגרמי)? ותחמי הצרפתים נאספו רובן אל עמנו" וגם אלו הלכו לדרך. אבל לפחות עושים "מזכרת" ממה שהיה פעם, והולכות לבית הכנסת ושומעות את השופר. וגם אם לא הלכו תוקעים להם. ואם לא יכול התוקע לבוא לתקוע להן, הרב עובדיה ע"ה (שו"ת יביע אומר ח"ב סימן ל') כותב שאם רוצה לבטל מנהגה לגמרי תעשה הותר, ואם לא רוצה לבטל מנהגה רק שנה אחת אין בעיה בזה. אבל לאפוקי פרשת זכור, שלא שייכת לנשים כלל. ואין מי שמחייב אותן וזלתי רבי נתן אדלר.

19. כאשר שמע מרדכי שאסתר אומרת "כאשר אבדתי אבדתי" (אסתר ד' ט"ז), והיא מפחדת לבוא אל המלך, כותב שם: "יקיר כשמעו דברי הדסה, זעק אהה כי אין מנוסה, ועף ה' אשא, כי חטאתי לו". ואחרי זה כתוב: "ממקום אחר ישלח שלומיו, עושה שלום במרומיו, כי לא כלו רחמיו, על כן אחיל לו". בגר'א יודעים את השורה הזאת בעל פה, ואם אדם הפסיד בעסקה אומר "ממקום אחר ישלח שלומיו", שיהיה טוב ממקום אחר. וגם כאשר בא גוי מפוקפק וגזלן לעשות עסקה עם יהודי (הם היו חייבים להתעסק איתם כי אי אפשר לחיות בלא זה), והוא לא יודע עליו כלום, בא יהודי אחר ואומר לו "ממקום אחר ישלח שלומיו", זאת אומרת אל התעסק איתו ותלך למקום אחר. והוא אומר לגוי: סליחה, אין לי אפשרות או אין לי כסף וכדו'. אבל אח"כ הגויים למדו את הפסוק הזה. לכן למדו משהו אחר, "לא לנו", ופירושו לא לא נג' - לא בעברית, לא בארמית, נו בצרפתית, כלומר בשום פנים אל תעשה את זה. אבל הגויים למדו גם את זה, והתחילו לומר בסגנון אחר, "הלל של ראש חודש בימים שמשלימים"... והיהודי היה מבין ואומר לגוי: מחילה אני אבדוק את זה, ולמחרת אומר לו שהוא לא רוצה את העסקה הזאת.

בטרי עשר: "והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר" (יזאל ג' א')²⁰. הפיוטים האלה מושכים את הלב, וכדאי לקרוא אותם. והנה יש לנו פעם בשנה שקוראים "מי כמוך", שזה לוקח רבע שעה-עשרים דקות, אבל זה חשוב עד מאד. אני הייתי אומר לאשכנזים שגם הם יקראו את הפיוט הזה, ותמורת זה אנחנו נקרא בחג השבועות את הפיוט הארמי שלהם, "אקדמות מילין ושריות שותא, אַןֶלָא שקילנא הרמן ורשותא", שזה פיוט נפלא, ומי שחיבר אותו היתה לו שליטה מלאה בארמית (נדמה לי שחי בתקופת רש"י), וכל מלה שם צריך לקחת ספר הערוך כדי להבין אותה. וא"כ אנחנו ניתן להם "מי כמוך", והם יתנו לנו "אקדמות מילין" (אבל לא נקרא אותו באמצע קריאת התורה, אלא אחרי קריאת התורה או לפני מנחה). צריכים להרגיש שאנחנו "עם אחד".

שמיעת פרשת "זכור" מאשכנזי

יא. בשבת קוראים פרשת "זכור". הרב עובדיה ע"ה (על חזון עובדיה-פורים עמ' ח' ובהערה בעמוד ט') כותב שספרדי ששמע פרשת זכור מאשכנזי יוצא ידי חובה. אבל יש כלל בזה, שהקורא צריך לעשות מלעיל ומלרע כמו שצריך, כי לפעמים זה משנה את המשמעות²¹. וגם צריך לבטא עין" וחית"ת. ואין ספק איך לבטא אותם, כי העי"ן אם תגיד אי"ן זה כבר אל"ף ולא עי"ן, והחית"ת זה מהגרונן ואם תגיד כ"ת זה בא מהחיק (למה נקרא "חף"? כי הוא מחליף את החי"ת בכ"ף). צריכים לדעת שגם אשכנזי צריך לבטא חית"ת ועי"ן, כי אין הבדל בין אשכנזים לספרדים בזה. ואיך נאמר "ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ" (שמואל ב' ז' כ"ג) אם אומרים "אכוד"? לא יתכן כדבר הזה. צריכים לבטא "אחד" כמו שצריך. לכן אשכנזי שבא לשמוע אצל ספרדי יוצא ידי חובה, אבל ספרדי ששומע אצל אשכנזי שאינו מבטא טוב, יש לו בעיה בזה²².

פיוט של האשכנזים "אץ קוצץ" לשבת זכור

יב. יש לאשכנזים פיוט לשבת זכור שנקרא "אץ קוצץ", וחיבר אותו רבי אלעזר הקלירי. מי היה החכם הזה? התוספות (חגיגה י"ג ע"א בד"ה הרגלי) חשבו שהוא תנא, כי מצאו במדרש (שיר השירים רבה פרשה ג' פ"סקא י') שרבי אלעזר ברבי שמעון היה פייטן וקרוב"ץ. והפיוטים שנמצאים בספרי האשכנזים נקראים קרוב"ץ²³. אבל בדורות האחרונים לפני מאתיים שנה בערך, הוכיחו שזה לא היה תנא אלא חכם מאוחר מתקופת

20. "אשפור" ראשי תיבות אשפוז פילוסופים וכופרים... הפילוסופים שמשנתעים לומר שהעולם נברא מאליו והכופרים האתאיסטים צריך לשים אותם באשפוז, בבית חולים למשוגעים. איך הרב שך ע"ה היה ממחיש את האמונה? אחרי הגאון הידוע "נאום השפנים" (בשנת תש"ן). "השפנים עם אל עז" (ע"פ משלי ל' כ"ה). באו אליו שני בחורים מקיבוץ חילוני ואמרו לו: תוכיח לנו שיש אלקים. שאל אותם: ראייתם פעם תפוז? אמרו לו: בוודאי, התפוזים של הקיבוץ נפלאים, הרב רוצה מהם? אמר להם: תגידו לי, אתם פותחים את התפוז ורואים שם בקבוקונים קטנים עם מיץ כ"כ נפלא וטעים, והכל מסודר שם בתוך הפרי, אתם חושבים שזה בא מאליו? אמרו לו: נכון, זה לא בא מאליו דבר כזה. אמר להם: אם ככה יתכן שהאדם עם מאה מליארדים של תאים (היום אומרים שיש פחות ממאה. לא נורא) ומתואמים בדיק, וכי זה בא מאליו? והוכיח להם את זה. וכי אדם חייב ללמוד מורה נבוכים ולהביא הוכחות לבורא עולם? הרי על כל פסיעה וכל שעל וצעד אתה מרגיש את חתימת ידו של הקב"ה. רבי יהודה הלוי בפיוט של כיפור אומר: "וכל דמות טבע וחרמך", אתה טבעת את זה. אין שום בריה בשום כוכב בעולם שתדמה לאדם, כי הוא משהו מיוחד.

21. למשל בפרשת וישלח בפסוק "שבו ויבוזו" (בראשית ל"ז כ"ט), רש"י כותב שצריך לומר שבו מלרע כי זה לשון שביה, ואם היה אומר שבו מלעיל זה חזרו. ויש הרבה מלים כאלה.

22. היום הרבה אשכנזים מבטאים יפה מאד. פעם שמעתי ליטאי שקורא "קרובה", כלומר קרוב לאמר "עם דגש בלמ"ד, והתפלאתי: מאיפה למדת את זה? אפילו ספרדים "טהורים" הורידו את הדגש הזה. אבל כל "משה לאמר" ל"מ דגושה, חוץ מפעמיים בתורה (במדבר י"ז כ"ז, שם ל"ב כ"ה).

23. רבי אליהו בחור (ערך קרובץ) כותב שבהתחלה זה היה נקרא "קרובה", כלומר קרוב לתפלה, כי מכניסים את הפיוטים האלה באמצע התפלה. והמלה "קרובה" ברבים זה קרובות, וכיון שהאשכנזים עושים תי"ו רפויה כמו סמ"ך זה נעשה "קרוביים", וכתבו את זה בצד"י "קרובץ". אח"כ מצאו הסבר לזה, ואמרו שזה ראשי תיבות "קול רנה וישועה באהלי צדיקים" (תהלים קי"ט ט"ו). (ועיין ב"א ר"ח ריש סי' ס"ח ובש"ע שם וע"ע בהערות מרן שליו"ט בספר התשבי שם בהוצאת מכון הרב מצליח).



כבר פסק מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל (הור"ג צ"ח) **מועות מוזצית השקל יש לתנם למוסדות תורה**

מצוות "מחצית השקל"

לכבוד ידידי וקוראי העלון "בית נאמן" היו"ל על ידי מוסדותינו הקדושים "חכמת רחמים", שלום רב!

עלון "בית נאמן" אשר מאות אלפים נהנים ממנו מדי שבוע הוצאתו לאור והפצתו עולה לנו מדי חודש כשמונים אלף ₪ ללא גוזמא והביקוש הולך וגדל.

ועתה בהתקרב ימי הפורים יש בידכם להיות שותפים לחזק את בדק הבית בהחזקת מפעל ענק זה של תורה ואמונה

בנתינת "מחצית השקל"

למוסדותינו הקדושים בסך 20 ₪ לנפש ובזה הנכם מקיימים מצווה זו בהידור ותזכו לכל ברכות התורה.

ניתן לתרום בטלפון: 08-6727523

דרך הקישורית: <https://yhr.vp4.me/ils>

בעמדות נדרים פלוס הפרושות ברחבי הארץ.



הכו"ח בברכת כהנים
חננאל כהן



"באחד באדר משמיעין על השקלים"
(שקלים א, א, א)

הגאונים (כשש מאות שנה אחר החורבן)²⁴. וגם השפה שלו לא של תנאים אלא מאוחר יותר²⁵. הוא כתב פיוט לכל ארבע פרשיות "יוצרות לארבע פרשיות", ובפרשת שקלים אומר שם: ראית ומנית וספרת וחקרת וכו', שלשים ואחת מלים, ומכניס שם כל המניינים שבעולם. ולא רק זה, אלא עשה חשבונות שאי אפשר להבין אותם, ומסובכים מאד. הגאון בעל חוות יאיר (בשו"ת חוט השני בתשובה אחרונה סימן צ"ז) כותב: "ואין לנו עסק בחשבונות הקלירי, כי מאד עמקו מחשבותיו"²⁶. וב"ה פירשנו את הכל וגם מצאנו פירושים בספרים אחרים, והבאנו הכל בספר סנסן ליאיר (בחלק התשובות סימן א'), ומי שירצה שיעיין שם.

ברכת "שהחינו" בקריאת המגילה

יג. אנחנו הספרדים לא מברכים "שהחינו" בקריאת המגילה ביום אלא בלילה, והאשכנזים מברכים גם ביום. (ש"ע סימן תרצ"ב ס"א וברמ"א שם). מה הטעם של האשכנזים? כי אע"פ שבירכנו בלילה אבל עיקר המצוה ביום, ולכן צריך לברך שהחינו גם ביום²⁷. ועוד סברא אמרו בזה, שכאשר

24. אבל מה עושים עם התוספות שכתבו שזה רבי אלעזר ברבי שמעון? הרב חיד"א (מהזיק ברכה סוף סימן ק"ב) כותב בסגנון מיוחד, כי הוא לא יכול לומר שהתוספות טעו בזה, ולכן כתב בסגנון כזה: "היעב"ץ (סימן ק"י"ב) כתב בשם גורי האר"י שהיה לרבי אלעזר הקלירי ניצוץ מרבי אלעזר ברבי שמעון". אבל אם היה לו ניצוץ זה לא רבי אלעזר ברבי שמעון, ולכן מה שכתבו התוספות שזה רבי אלעזר פירושו שהיה לו ניצוץ. הסגנון של הרב חיד"א מתוק מאד. פעם מישהו אמר לי: אני אוהב ללמוד בזכות הרב חיד"א, שאלתי אותו: מה הוא עשה לך? אמר לי שיש לו סגנון מיוחד מתוק מדבש. בזמנו אחד מחכמי האשכנזים (רבי אלימלך מליז'נסק או מישהו אחר) אמר שיש אחד מראשי המשכילים משה מנדלסון (מה זה מנדלסון? משה בן מנחם. ומנחם זה מנדל, אז הבן של מנדל זה "מנדל-סון". וגם יעקובזון הכוונה שאבי המשפחה נקרא יעקב, ואהרונסון אבי המשפחה נקרא אהרן וכדו'). שמחריב את העולם בגלל ההשכלה והתלמידים שלו שיצאו לתרבות רעה, אבל לעומת זה הקב"ה הביא נשמה גדולה של הרב חיד"א, שמבטלת כל הכפירות האלה. זה מובא בספר של מאיר בניהו ז"ל על החיד"א.

25. ועוד ראה לזה, הוא חיבר פיוט ליום פורים על פסוק "ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות" (אסתר ב' ז'), והוא משולב בתפלת שמונה עשרה של פורים, מלה אחת מהפסוק לכל ברכה, ונמצא בספרי האשכנזים. ומצאתי בתשובות הגאונים (המדה נגחה סימן ג') שרב טרונאי גאון כותב: אל תאמרו את הפיוט הזה, כי מפסיקים בו באמצע העמידה, ולפני שאומרים מלך עוזר ומושיע ומגן וכו' אומרים שם "ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים", ואי אפשר לומר דבר כזה. משמע מזה שהוא לא היה תנא, כי לא יתכן שגאון יחלוק על תנא. לכן הפיוטים האלה לא כדאי לומר אותם באמצע התפלה. וע"פ רוב האשכנזים דחו אותם לאחר התפלה, חוץ ממקומות בודדים שנוהגים עד היום לקרוא אותם באמצע התפלה. 26. בילדותי לא הבנת מה הכוונה שלו "הקלירי", כי הוא מונה שם כל מיני מטבעות כמו פונדיון ומעה וכדו', ולא הבנתי איזה מטבע נקרא "קלירי"...

27. רבי שלמה כהן שהיה אב"ד בויילנא (אבל לא כותבים "אב בית דין", כי מאז שנפטר הגאון מוילנא

מברכים "שהחינו" צריך לכוין על מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים שנוהגות ביום, ולכן בלילה לא שייך לזה מה שבירכנו שהחינו, כי אין מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים בלילה. אבל אנחנו הספרדים נוהגים שבלילה מכוונים גם על זה, ואפילו שהמצוות האלה לא שייכות בלילה, אבל הכל יום אחד. וראה לדבר, הרא"ש (פסחים פ"א אות י') שואל: למה לא מברכים שהחינו על ביעור חמץ? והרי זו מצוה שבאה פעם אחת בשנה²⁸. וכותב שיוצאים ידי חובה כאשר מברכים על הקידוש בליל פסח "שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", וזה פוטר למפרע על ביעור חמץ, אפילו שהם שני ימים. וא"כ קל וחומר בפורים שהכל יום אחד. וגם העירו לי שלא יתכן לומר שמברכים שהחינו ביום בשביל משלוח מנות ומתנות לאביונים, שהרי לא מצאנו שהחינו על מצוה שאין לפניה ברכה אחרת. למשל בנר חנוכה מברכים להדליק נר חנוכה שעשה נסים ושהחינו, ובמגילה מברכים על מקרא מגילה ושהחינו, וכ"כ המשנ"ב (סי' תרצ"ב סק"א) שאם אין לאדם מגלה ביום, גם לפי מנהגם לא יברך שהחינו על מתנות לאביונים וסעודת פורים. ע"ש. לכן ברכת "שהחינו" ביום זה לא בשביל משלוח מנות ומתנות לאביונים, אלא רק דרך אגב בלבד. ונשארה השאלה: האם נאמר שהחינו פעמיים או רק פעם אחת? והספרדים נוהגים לברך פעם אחת בלבד.

"האל" הרב את ריבנו

יד. בברכה שאחרי המגילה "הרב את ריבנו והדן את דיננו", יש אומרים "האל הרב את ריבנו". בחוץ לארץ אמרנו "הרב את ריבנו" בלבד, בלי המלה "האל". ונמצא ככה בסידור רב עמרם גאון (סדר רב עמרם גאון ח"ב דף צ' ע"א) שכותב שם: מי שאומר האל הרב את ריבנו זו טעות, כי כבר אמרנו "אלקינו מלך העולם" ולא צריך לחזור עוד פעם על זה. אמנם היעב"ץ (מר וקציעה סימן תרצ"ב) כעס על זה²⁹, וכתב: וכי זו טענה?! הרי מצאנו בתורה דבר כזה, "וידעת כי ה' אלקיך הוא האלקים האל הנאמן, שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצוותיו לאלף דור" (דברים ז' ט'), והנה כתוב האלקים והאל. אבל מחילה מכבודו, קודם כל לא יעלה על הדעת שרב עמרם גאון שכח פסוק בתורה. דבר שני, בפסוק שם יש אתנח באמצע, "הוא האלקים, האל הנאמן". וא"כ אי אפשר להמשיך "הנאמן" סתם, וצריך לומר האל הנאמן. אבל כאן שאומרים "אלקינו מלך העולם האל הרב את ריבנו", לכאורה זה מיותר. ואפילו הכי ע"פ הסוד אומרים "האל" הרב את ריבנו (עייני בכף החיים שם אות ט"ז). ויש לנו דוגמא כזאת בברכת המזון, שאומרים "אלקינו מלך העולם, האל הזן

קיבלו עליהם שם שאין יותר אבות בתי דין, ולכן נקרא מו"ץ, ראשי תיבות מורה צדק, פעם אחת כתבו עליו בש"ס וילנא "מד"א", זה לא ראשי תיבות מגן דוד אדום... אלא מרא דאתרא. הוא כתב הגהות על רבנו חננאל ורבנו גרשום וכו', וגם ספר שו"ת בנין שלמה) כתב חידוש נפלא בזה, שבימי התנאים לא קראו מגילה בלילה אלא רק ביום, והראשון שהתחיל לקרוא מגילה בלילה זה האמורא רבי יהושע בן לוי, שאמר "חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה ולשנותה ביום" (מגילה ד' ע"א). בגמרא שם מובא שחשבו "ולשנותה" הכוונה ללמוד את המשניות של מסכת מגילה, "מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר" וכו', כלומר לקרוא את המגילה בלילה ואת המשניות ביום. אבל אח"כ הסבירו הכוונה "ולשנותה" לקרוא אותה פעם שניה. מה ההוכחה של הבנין שלמה? המשנה (מגילה דף כ' ע"ב) אומרת שכל הלילה כשר לכל מיני דברים, וכל היום כשר לקריאת המגילה. למה לא כתוב שהלילה כשר גם לקריאת המגילה?! אלא מוכרח שלא היו קוראים בלילה. (שו"ת בנין שלמה סימן נח). ולכאורה הסברא נכונה מאד. אבל הרב עובדיה ע"ה (בי"א ח"א תאו"ח סימן מ"ג אותיות י"א-י"ב) הוכיח מהראשונים והגמרא שהיו קוראים את המגילה גם בלילה. אלא שעיקר המצוה של המגילה ביום. 28. ובאמת שיש מהראשונים שסוברים לברך שהחינו בבדיקת חמץ, וכן דעת הפרי חדש (סימן תל"ב ס"א), אבל הוא יחיד בזה מהאחרונים, ומי יכול לברך נגד מרן (עייני בבית יוסף סימן תל"ב)?

29. הוא מדבר שם בחריפות רבה. כאשר הוא דוחה סברא לא אכפת לו מי אמר אותה ראשון או גאון, ודעתו ברורה בזה. היעב"ץ ניחן בבטחון עצמי מופרז, ומה' היתה זאת. (אחרת לא היה יכול להלחם בכח נגד השבתאים וגורריהם בימיו).

שישו ושמחו בשמחת התורה
הננו שמחים לבשר
לציבור הקדוש, רבנן ותלמידהון,
שיצא לאור הספר החשוב

שו"ת נסא אליהו חלק ראשון



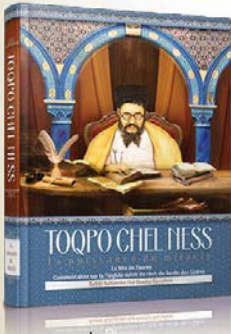
מחיר מיוחד
לרגל ההוצאה

שאלות ותשובות אקטואליות
בארבעת חלקי השלחן ערוך
ערוכים ומסודרים בטוב טעם ודעת
מפרי תנובתו של הפוסק המובהק
הגאון החסיד והענין, וקרני רא"ם קרני
מורנו הרב רבי רחמים אליהו מאזוז שליט"א

הפצה ראשית:

ישיבת נסא רחמים רחוב הרב עוזיאל 26 טל. 050-4158565, 03-6714821 | תורה וחיים רחוב בן
יעקב 8 ב' 03-6779433 | בית האוצר העברי רחוב אגריפס 2 ירושלים 02-6243536
נתיבות: הרב יהודה חדאד רחוב סמטת האר"י 08-9931543

תקפו של נס
בצרפית



ביאור נפלא על מגילת אסתר וכן ענייני פורים בהלכה ובאגדה ממרן הגאון ר' רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל

תקפו של נס



הלכות פורים ופירוש על מגילת אסתר מהגאון ר' מאיר הכהן שליט"א

פורים כהלכה



אותנו ואת העולם כולו". אמנם יש ספרים שלא גורסים "האל", אבל כל העולם היום אומרים ככה. (וע"ע בספר סנסן לאיר עמ' ש"כ, ובחוברת בגדי ישע עמ' צ"ב).

יהי רצון שהקב"ה יזכה אותנו לעשות פורים מתוך שמחה, "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם" (אסתר ט' א'), כל אויבי התורה הם אויבי הקב"ה ואויבי ישראל, שנזכה לנצחון מלא על אלה שרוצים לבטל את השבת והולכים אחר הריפורמים וכיוצא בהם, ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן ואמן.



אל מלא רחמים, יתמלא ברחמים על נפש רוח נשמת מרת אמי כמסאנה בת מינה, שהשבוע הזה שבוע פקודתה. רוח ה' תניחנה בגן עדן, ותהא נשמתה צרורה בצרור החיים, אמן כן יהי רצון.

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה, בין השומעים ב"קול ברמה", בין הנמצאים כאן, בין הנמצאים בכל מקום שיש לוין, ובין אלה הקוראים במשך השבוע בעלון "בית נאמן". ה' יתברך יתן להם בתים נאמנים, ויזכו לגדל ילדיהם על תורה ויראת שמים, בבריאות איתנה והצלחה רבה, אורך ימים ושנות חיים, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

050-4174471 | 08-6727523

בשעות הערב בלבד

✉ rahamim12@012.net.il



מכירת ספרי נוה"ד רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל ועוד

מוקדי מכירת ספרי הנכון:

חדש בירושלים: רחוב קהתי 22 גבעת שאול

קומות כניסה 054-8449460

בני ברק: 03-6168435 **אלעד:** רח' יוסי בן קסמא 41

טבריה: 054-8477628

קריית גת: חנות תשמישי קדושה "מוחשבה טהורה" [בתאום במשרד]

אשקלון: חנות מוריה רחוב העבודה **אשדוד:** 050-4174471

שאר אזורי הארץ: 050-4174471 או 08-6727523



פורים שמחה!





ילדי גאלה

בית נאמן לילדים
מתוך שיעוריו של סדר ראש הישיבה שליט"א
לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

גליון
109

ידע תדע

א. צריך לזקק בקטעים של המגלה. בגדבא קראו בטעמים, ובתנסו קראו בלי טעמים. ואבא זצ"ל גם בתנסו היה קורא בטעמים, הוא היה אומר שמי שרוצה לשמע מגלה להלכתה, יבוא וישמע כמו שצריך. ולמה קראו בתנסו בלי טעמים? הם אמרו שהרי המגלה נקראת "אגרת", וכי אדם שמקבל מקתב הוא מתחיל לעשות טעמים? זרקא ומקף שופר הולך סגולתא? הוא קורא רגיל. וימנן להם הדבר הזה? אבא זצ"ל מצא בשו"ת בית יהודה (שחברו רבי יהודה עי"ט), שאומר (בחלק אורח חיים סימן כ"ג): למה בעיר האת אלג"י קוראים מגלה בלי טעמים? מפני שנקראת אגרת. ואבא נתן עוד טעם מיוחד, כי בתנסו יש להם מנגינה של מגלת אסתר שקוראים בתלמוד תורה והיא כמו המנגינה של מגלת איכה בדייק, ואבא אומר שאם תשמע שאומרים "חור, כרפס ותכלת" זה כמו "איכה, ושבה בך", אז איך בלי פורים? קראו מנגינה של איכה? לא יתכן כדבר הזה, ולכן בטלו את המנגינה. אבל היה ראשון אחד שפנא אבא לא ראה אותו, וזה הריט"ב"א (בחיידושו למגילה דף י"ט עמוד א'), שאומר שנהגו לקרוא מגלה בלי טעמים, ואם כן עוד מימי הריט"ב"א שהיה בספרד, היו קהלות שקראו בלי טעמים, אז זה מנהג קדמון. אבל לכתחלה צריך לקרא עם טעמים. (גליון 5 אותיות כ"ב וכ"ג).

ב. הקאון רבי שלום מזרחי זצ"ל היה דין בתל אביב, והיה בן אחותו של רבי עובדיה הדאיה זצ"ל. ומרן הרב עובדיה היה מחבב אותו עד מאד. ונפטר מעל גיל שבעים. אומרים שמעולם לא שכח "עלה ויבוא" או "ברך עלינו" או "על הנפסים", וכדומה, למה? כי כל פעם הוא היה מתפלל פאלו זו תפלה מחדש! (גליון 36 הערה 21).

למען תספר

"אורה" זו תורה

הגמרא (מסכת מגילה דף ט"ז עמוד ב') אומרת: "למה יודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" (אסתר פרק ח' פסוק ט"ז) - "אורה" זו תורה, כי בלי תורה אין טעם לחיים, ותשימו לב שאפילו אם אדם מתעשר ונהיה מיליונר מפרסם, מה יצא ממנו? פלום, כי יגיע הזמן שיפשוט את רגליו, וינאסף רגליו אל המטה ויגעו ויאסף אל עפרו" (בראשית פרק מ"ט פסוק לג), ולא עשה כלום. ולכן בפורים צריך לקבל זמן לתלמוד תורה. הרב "אבני נור" - רבי אברהם מסוכטשוב היה גאון וחסד גדול (הוא לקח את בתו של האדמו"ר מקוצק שהיו לו שתי בנות, הבת הראשונה נשא לאבני נור, ובאה הרבנית וברכה את בעלה שימצא לבת השנייה חתן גון, אמר לה: "אין לו שני פמוהו בעולם, ואם יהיה עוד אחד פמוהו בעולם, אביא אותו בציצית ראשו לכאן". על האדמו"ר מקוצק [השרף] רבי מנחם מנדל אמרו החסידים שהיה כל כך אמת. הם פותבים "קאצק" בא"י, והיו אומרים "אמת מארץ תצמח" (תהלים פרק פ"ה פסוק י"ב) - אמת משאצק תצמח, (מארץ גניטרא "מקאצק"). כי כל כך אמת וישר היה). וראיתי כתוב בספר: במה זכה אביו של האבני נור בבו כזה? כי פעם אחת ביום פורים כל העולם היה עסוק במשחקים

ובגורלות ובשכרות וכו', והוא ישב ולמד תורה, והעולם היה כמעט נחרב כי אין מי שלומד תורה, אבל החכם הזה - בזכות שלמד תורה והעולם התקיים, הוא קבל את הבן הזה. ולכן כל אחד יבצל חצי טעה או טעה [לפחות] בלילה או ביום ללמד תורה. אבא זצ"ל כתב שאלה ותשובה בגיל ארבע עשרה ביום פורים (ונדפסה בשו"ת איש מצליח חלק ב' יורה דעה סימן ב'), וכתבנו שם (למטה בהערה): חב"ו היו משחקים בגורלות (כי ככה נהגו בגדבא בפורים) אבל הוא ישב ולמד (ואחר כך הוא שלח את התשובה לרב הראשי של תנסו בשנת תרפ"ח, והוא אמר לו, חוק וברוך על כל התשובה). ולכן הוא זכה שישבת "כסא רחמים" נוסדה והיא משושגת ופורחת, ואדם צריך לדעת שעל כל דבר הוא יקבל את השכר שלו. (וימהיכן לומדים שצריך ללמוד משהו לפני סעודת פורים? זה פסוק מפרש, "למה יודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" (אסתר פרק ח' פסוק ט"ז), והגמרא (מגילה דף ט"ז עמוד ב') אומרת, "אורה" זו תורה, ושמחה זו סעודת יום טוב, דהיינו שמחת יום טוב, ואם כן לפני שאמה מתחיל בפסועה אז תלמד קצת תורה). (גליון 53 אות י' והערה 18, וגליון 5 אות ל"ג).

חיבה

קטן שהגיע לחינוך ואינו חייב במצוות

תשובת הלידה נמצאת בעלון חנוכה

חשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 0270505-079 שלושה 21 (חובה לציין שם וכתובת) מא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

פתרונות מיליון קורא: מתרון היחיד מה י"ט? (שני דברים). א. יש תשע חפצות שחשובים ממיסים עוד כמה פסוקים. ב. שיעור זכר למתנית השקל הוא תשע גרם כסף, הזכות: יסף שרעבי - רכסים

מתרון מה בתמונה: רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א כתב חידוש לזכרת בקיצור בזמן קריאת המילה, בשעת שחיבו קוראים את אחד הפסוקים שנחגגים לקראו בקול רם. הזכות: ידידי מועלם - אלעד

הלכה נאמנה

הלכות פורים

א. יש כמה דברים שצריך לזקק בקריאת המגלה. המלך (מלרע) מהדוד ועד כוש (א' א'), מי שאומר "המלך" מלעיל (שאת הטעמת המלה הוא מטעים באות מ' של המלה) זו טעות, כי המלה זה סוג של עבודה זרה, לכן "המלך" צריך לומר הלמ"ד בצירי ומלרע (והטעם לא שני פשוטין אלא פשוט אחת). מהדוד, הדל"ת בדגש כי חסר אות נו"ן, שהרי במקור זה "הינדו" ונהגש משלים את האות נ]. על רצפת (שם ו), או רצפת, אבל לא רצפת [עם דגש בפ"א], ופעם ראיתי שכתבו שמי שאומר רצפת לא יוצא ידי חובה, למה? כי "רצפה" פרושה "גחלת", כמו "וינעץ אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה" (ישעיה פרק ו' פסוק ו'), ופרושה גחלת (זה קוראים בהפסוק של יתרו). ולכן במלה רצפת הפ"א צריכה להיות רפויה ולא להדגיש אותה. פתגם (א' כ'), ששגזו (ב' ד'), אמרנו תמיד בגימ' דגושה, אבל בספרים מדקקים הגימ' רפויה [=ללא דגש], אז מי שידע לבטא

א. גימ' רפויה, לאמר "פתגם" ו"ששגזו" בגימ' רפויה. ועוד דבר, והי כאמרם (ג' ד'), יש שם קרי וכתבי, כתיב "באמרם" וקרי "באמרם", אז יש פאלה שקוראים פעמים, באמרם באמרם, אבל לא צריך, כי כל פעם שיש קרי וכתבי קוראים רק על פי הקרי, וככה צריכים לבטא. אז אפשר לקרא את שתי הקריאות. מרן כותב (בשלחן ערוך אורח חיים סימן קמ"א ס"ח, ע"ש) שהיה אחד עקשן שקרא באיזה פסוק (בדברים פרק כ"ח פסוק כ"ו) כמו הכתיב, הורידו אותו מהתבה, וגערו בו שיש לקרא על פי הקרי. אותו דבר כאן, וכל מקום שיש קרי וכתבי, קוראים רק על פי הקרי. (גליון 4 אות כ' וגליון 103 אות י"ד).

ב. במשלוח מנות יש מחלקת באחרונים, האם יוצאים ידי חובה במשלוח מנות של בשר לא מבטל (והמקבל יבטל או יצלה אותם), או שצריך להיות מבטלים דוקא. הנצי"ב (בהעמק שאלה על השאלות, שאילתא ס"ז אות ט'), מוכב בספר המועדים בהלכה (עמוד ר"ב), אומר שאפשר לשלח מנות לא מבטלות, והביא לזה ראיה, אך אפשר לדחות אותה. אבל יש עוד ראיות, ואת